

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Oláhné dr. Kovács Györgyi pártfogó ügyvéd által képviselt felperesnek a jogi előadó által képviselt **Központi Igazságügyi Hivatal** (1117 Budapest, Hauszmann Alajos u. 3.) alperes ellen kárpótlási ügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2007. május 15. napján kelt 13. sorszám alatt kijavított, 22.K.35.304/2006/6. számú ítélete ellen a felperes 7. sorszám alatt előterjesztett fellebbezésére meghozta az alábbi

Í T É L E T E T

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, az alperes 5603038-1-2006. számú határozatát megváltoztatja és megállapítja, hogy a felperes ½ részben egyösszegű kárpótlásra jogosult.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg Dr. Oláhné dr. Kovács Györgyi pártfogó ügyvédnek 30.000 (harmincezer) forint másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes édesapja, néhai ... a második világháborúban honvédként szolgált a m. kir. 34. honvéd határvadász-zászlóalj állományában. A keleti fronton teljesített szolgálatot. A frontnak a visszacsatolt erdélyi területekre érkezése és felbomlása idején alakulatát hátrahagyva, 1944. októberében hazatért Nagybaconba, Kovászna megyébe, a mai Románia területére. Otthonából hurcolták el több társával együtt, a Focsani gyűjtőtáborba majd onnan a tighinai lágerbe (Szovjetunió), ahol - a Román

Népköztársaság által kiállított D. ... számú halotti anyakönyvi kivonat szerint - 1945. március 1-jén meghalt. A sérelmet szenvedett ... a magyar hatóságok 1944. szeptember 18. óta eltűntként tartották nyilván.

Az erdélyi területek elfoglalása után az újonnan felállított bukaresti román katonai vezetés 1944. október 19-i rendeletével hadifogolynak nyilvánította azokat az erdélyi és székelyföldi születésű magyar katonaszökevényeket is, akik a front felbomlása után hazatértek otthonaikba. A román csendőrök összegyűjtötték őket, egy részük román internálótáborokba került, másokat átadtak a szovjet hatóságoknak. Az alig két hete megalakult román polgári kormányt 1944. október végén ideiglenes katonai közigazgatás váltotta fel. Több ezer észak-erdélyi, székelyföldi magyar és német lakost, családokat, gyerekeket internáló táborokba hurcoltak. Az internáló táborok foglyainak egy részét, mint hadifoglyokat a szovjet hatóságoknak adták át. A Szovjetunió területén létesített táborokról nem áll rendelkezésre kutatásokon alapuló adat. A román katonák, csendőrök, polgári csoportok magyar lakosság elleni bosszúhadjáratára tekintettel a szovjet Vörös hadsereg november 7-én saját katonai közigazgatást vezetett be.

A felperes az életüktől és szabadságuktól politikai okból jogtalanul megfosztottak kárpótlásáról szóló törvényben meghatározott határidők ismételt megnyitásáról és a kárpótlás lezárásáról szóló 2006. évi XLVII. törvény alapján személyi kárpótlás iránti kérelmet terjesztett elő édesapja életvesztése miatt. Az igénybejelentésre szolgáló adatlapon az életvesztés okaként a deportálást jelölte meg. A rokoni kapcsolat igazolására csatolta saját születési anyakönyvi kivonatát, a sérelem elszenvedésének bizonyítására a sérelmet szenvedett halotti anyakönyvi kivonatát.

Az alperes az 5603038-1-2006. számú határozatával a kérelmet az életüktől és szabadságuktól politikai okból jogtalanul megfosztottak kárpótlásáról szóló 1992. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Kpt.) alapján elutasította, mert a kérelemben megjelölt sérelmet nem lehetett kényszermunka ideje alatti életvesztésnek tekinteni, ugyanakkor nem nyert bizonyítást, hogy a sérelmet szenvedett deportálás ideje alatt hunyt volna el.

Az alperes határozatának felülvizsgálata iránt a felperes terjesztett elő keresetet, annak megváltoztatását kérte. Azzal érvelt, hogy az 1944. október végén hazatért ... Nagybaconból civilként hurcolták el, amint azt az általa csatolt, ... és ... nagybaconi lakosok közjegyző által hitelesített nyilatkozataikban egybehangzóan előadták.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította. Az 1997. évi XXIX. törvénnyel módosított Kpt. 2. § (1) bekezdés d) pontjára utalással kifejtette, hogy a felperes igénye a Kpt. 2/B. § (1) bekezdésében meghatározott kárpótlásra jogosító jogcím alapján azért nem volt teljesíthető, mert a szovjet hadifogságba esett katonát a törvény értelmében csak 1945. augusztus 1-től lehet kényszermunkára hurcoltnak tekinteni.

A bizonyítás körében, hivatkozva a Kpt. végrehajtása tárgyában kiadott 111/1992.(VII.1.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdése, valamint az 1997. évi XXIX. törvény végrehajtása tárgyában kiadott 103/1997.(VI.13.) Korm. rendelet 1. §-ának (3) bekezdésére, és a Legfelsőbb Bíróság 1/2002. számú Közigazgatási jogegységi

határozatára (a továbbiakban: KJE) az elsőfokú bíróság a sérelem elszenvedésének hitelt érdemlő módon történő igazolását, illetőleg a jogosultság egyéb feltételeinek közokirattal történő igazolását várta el a felperestől. Tekintve, hogy a felperes a deportálásra vonatkozóan okirati bizonyítékot nem csatolt, a halál körülményei sem a halotti bizonyítványból, sem a tanúk nyilatkozataiból nem derültek ki, a kérelem ezért a Kpt. 2/A. §-a alapján sem volt teljesíthető.

Az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatása, a kárpótlás megítélése iránt a felperes élt fellebbezéssel. Állította, hogy édesapja a tighinai haláltáborban vesztette életét, amely köztudomásúan a deportáltak és kényszermunkára hurcolt civil emberek megsemmisítő tábora volt, ahol 3000-3500 magyar ember lelte halálát. Csatolta az Erdélyi Napló 2004. február 3-i számát, melyben az újság a tighinai fogolytáborból hazatért ... levelének szerkesztett változatát közölte. Benyújtotta a téma szakértőjeként számon tartott ... levelét. Kiemelte, hogy a tanúk még ennyi idő után is egyöntetűen állították, hogy az elhunytat a szovjetek, mint civil személyt hurcolták el.

Az alperes ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte azzal, hogy a rendelkezésre álló iratok továbbra sem támasztják alá azt, hogy néhai ... 1945. augusztus 1-jét követően hunyt volna el szovjet hadifogságban, ezért a sérelem nem tartozik a Kpt. 2/B. (2) bekezdésének hatálya alá.

A fellebbezés alapos.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a másodfokú eljárás során csatolt Erdélyi Napló 2004. február 3-i száma, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum Hadtörténelmi Levéltár és Irattár megkeresésére adott válaszában foglaltakkal, valamint a ... nyújtotta információkkal kiegészítette. Az így kiegészített tényállás alapján, az elsőfokú bíróságtól eltérő jogi következtetésre jutott.

A Kpt. és az azt módosító törvények, az elsőfokú bíróság által helyesen felhívott végrehajtási rendeletek és a KJE alapján az igénylőnek a sérelem elszenvedését hitelt érdemlő módon, a jogosultság egyéb feltételeit pedig közokirattal kell igazolnia. A Kpt. 2. § (1) bekezdés d) pontja értelmében egyösszegű kárpótlás jár az élet elvesztéséért, ha sérelmet szenvedett kényszermunka ideje alatt halt meg. A Kpt. 2/B. §-ában határozza meg a kényszermunkára hurcolásért járó kárpótlás feltételeit. A hivatkozott szakasz (1) bekezdése értelmében kárpótlás jár a szovjet szervek által történt kényszermunkára hurcolásért.

A felperes a rokoni kapcsolat igazolására csatolta saját születési anyakönyvi kivonatát és a halál tényének igazolására pedig a sérelmet szenvedett halotti anyakönyvi kivonatát. A jogosultság egyéb feltételeit tehát megfelelően igazolta, ennél fogva a másodfokú bíróságnak a továbbiakban azt a jogkérdést kellett eldöntenie, hogy a kiegészített tényállás alapján megállapítható-e, hogy a sérelmet szenvedett kényszermunka ideje alatt halt meg.

Ennek eldöntése során a másodfokú bíróság figyelemmel volt arra, hogy a korábban katonai szolgálatot teljesítő sérelmet szenvedettet hazatérése után, otthonából hurcolták el. Az erre vonatkozó tanúvallomásokat alátámasztja a Hadtörténelmi Levéltár és Irattár által az eltűnté nyilvántartásról közölt időpont. Az Erdélyi Napló 2004. február 3-i számában közzé tett visszaemlékezés a rendelkezésre álló történelmi kutatásokból ismert adatokkal összecseng, azok egymást kiegészítik.

Figyelemmel a halál időpontjára abban kellett állást foglalni, hogy a sérelmet szenvedett hadifogolyként, vagy civilként került a szovjet hatóságok fennhatósága alá tartozó munkatáborba. A másodfokú bíróság a korabeli román rendeleteket nem tartotta e kérdés eldöntése szempontjából irányadónak, mert azok a magyar kárpótlási törvények alkalmazhatóságát illetően nem relevánsak. Történelmi tény ugyanakkor, hogy a román, majd szovjet katonai közigazgatás alá kerülő erdélyi, székelyföldi területekről, otthonukból internáló táborokba hurcolták el a magyar és német lakosságot, így az alakulatukat elhagyó és otthonukba hazatért volt honvédeket is. A Szovjetunió nem volt részese nemzetközi hadifogoly egyezményeknek. Az 1960. évi IV. törvény hatályba lépéséig hatályos, a honvédelemről szóló 1939. évi II. törvénycikk, illetve az 1945. január 20. napján kötött fegyverszüneti egyezmény rendelkezései nem adnak arra nézve eligazítást, hogy az alakulatát elhagyó, az idegen állam fennhatósága alá már civilként kerülő személy státusza - nemzetközi védelem hiányában - katonaként, vagy civilként tekintendő, ez okból a másodfokú bíróság csak a tények mérlegelését végezhetette el. Arra volt figyelemmel, hogy a terület teljes lakosságát sújtó megtorló intézkedést elszenvedve került - mások mellett, egy esetleges katonai státusztól függetlenül - a sérelmet szenvedett a szovjet hatóságok fennhatósága alá. Ennélfogva azt állapította meg, hogy a sérelmet szenvedett nem hadifogolyként tekintendő, őt mint civilt hurcolták kényszermunkára, ami a Kpt. 2/B. § (1) bekezdése értelmében kárpótlásra jogosító jogcím.

Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és megállapította, hogy a felperes ½ részben egyösszegű kárpótlásra jogosult. Az ítélet alapján az alperesnek kell intézkednie a kárpótlás összegének kiutalásáról.

A felperes pernyertes lett, ezért a másodfokú bíróság az alperest kötelezte a Pp. 78. § (1)-(2) és 79. § (1) bekezdése alapján a pártfogó ügyvédi képviselettel felmerült másodfokú perköltség megfizetésére.

A bírósági eljárás a Kpt. 15. § (2) bekezdése alapján illetékmentes.

Budapest, 2008. szeptember 10. napján

Dr. Sára Katalin s.k. a tanács elnöke,

Dr. Szőke Mária s.k. előadó bíró,

Dr. Páldy Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:
tisztviselő